

Evaluatie Samenwerking Make-over Waarderhout

Inleiding

Na een lange voorbereidingstijd hebben in de zomer van 2010 de gemeente Heerhugowaard en Staatsbosbeheer afspraken gemaakt over herinrichting van de Waarderhout, natuurcompensatie voor de aanleg van de Oosttangent en de inpassing van het wegtracé. Deze overeenstemming over de Waarderhout vond plaats op een moment dat bekend werd dat Staatsbosbeheer jaren fors zou moeten gaan bezuinigen. Deze bezuinigingen hebben niet alleen grote gevolgen voor de natuur, maar ook voor bezoekers, omwonenden en ondernemers. Daarnaast had het Rijk de regeling 'Recreatie om de Stad' per direct afgeschaft. Hoewel de omvang en de gevolgen van deze bezuinigingen voor de Waarderhout nog ongewis waren, hebben Staatsbosbeheer en de gemeente Heerhugowaard de intentie uitgesproken dat ze zich willen blijven inspannen om de Waarderhout aantrekkelijker te maken en te houden.

Gebruik

Bij de start van de samenwerking is vastgesteld dat de Waarderhout een vaste groep frequente bezoekers kent. Er is waardering voor het bos vanwege de nabijheid, de wandelmogelijkheden en de natuur. Ontevredenheid is er vooral over (overlast van) honden, kwaliteit van de ontmoetingsplekken en kwaliteit van wandelpaden en wandelmogelijkheden. Wensen zijn er vooral ten aanzien van minder overlast van honden(poep), meer natuurwaarden, terugdringen van zwerfvuil, meer voorzieningen zoals horeca, wandel/fietspaden en sportvoorzieningen en betere aansluiting op routes in de omgeving.

Planparticipatie

Voor de samenwerkingsovereenkomst van 2010 is met de participatiegroep een plan ontwikkeld om de recreatieve waarde van het gebied te vergroten. De herinrichting van de Waarderhout zou het gebied beter toegankelijk en aantrekkelijker moeten maken voor omwonenden en andere gebruikers uit Heerhugowaard en omgeving. Als gevolg van de bezuinigingen zal het karakter van de herinrichting wijzigen. De doelstellingen zijn ongewijzigd, maar zullen op een geheel andere manier gerealiseerd moeten worden. Beperkte beheerbudgetten zijn bepalend voor het ontwerp. Vastgelegd is dat het investeringsbudget voor de make-over alleen feitelijk zal worden ingezet onder de voorwaarde dat er in voldoende mate garantie verkregen wordt dat er voldoende beheermiddelen beschikbaar blijven of komen dat de instandhouding van de Waarderhout ten behoeve van recreatiedoeleinden mogelijk is.

Samenwerking

De intentie om samen te werken was een aantal keren in verschillende overleggen wel uitgesproken, maar was nog niet vastgelegd. De samenwerkingsovereenkomst 2010 heeft daarin voorzien. Met de overeenkomst is vastgelegd op welke wijze de samenwerking gestalte krijgt. Daarin is vastgelegd dat één van de doelen is om burgers, organisaties en ondernemers een actieve(re) rol in het beheer en financiering van het bos te laten spelen. De samenwerking wordt door partijen aangegaan om de make-over van de Waarderhout te realiseren met als maximale looptijd vijf jaren, eindigend op 31 maart 2015.

Doel van de samenwerking

Partijen werken samen aan een make-over van de Waarderhout om de volgende resultaten te bereiken:

1. vergroting van de recreatieve functie van de Waarderhout als stadsbos.
2. versterking van de natuurfuncties van de Waarderhout.
3. borgen van de Waarderhout als belangrijke groene schakel tussen stedelijk en landelijk gebied.

4. goede inpassing van de te realiseren derde fase Oosttangent, van Beukenlaan t/m Zuidtangent.
5. goede inpassing en inrichting van de percelen genoemd in de natuurcompensatieovereenkomst gesloten tussen de gemeente Heerhugowaard en de Provincie Noord-Holland op 29 april 2011.
6. verbeterde waterkwaliteit in het bos.
7. goede interne zonering in het bos (o.a. honden).
8. de realisatie van een speelbos.
9. beheerbewust en duurzaam ontwerp voor de make-over van het bos.
10. het betrekken van burgers, ondernemers en organisaties die een actieve bijdrage kunnen leveren in de uitvoering en/of financiering van het beheer.

Resultaat van de samenwerking

De samenwerking rond de Waarderhout heeft resultaten opgeleverd.

1. De wandelroute Heerhugopad is aangelegd en loopt door het bos. In 2015 zal het regionale wandelnetwerk gerealiseerd zijn.
2. Door een betere zonering van de verschillende functies in het bos en de bijdrage van vrijwilligers (natuurwerkdagen) is de ecologische waarde van het bos toegenomen.
3. Het belang van de Waarderhout als groene schakel tussen het stedelijk en landelijk gebied is door de recreatieve en ecologische versterking toegenomen.
4. De toegangen tot het bos zijn verplaatst en de overgang tussen het bos en de Oosttangent is in gezamenlijk overleg ontworpen en in de uitvoering meegenomen. Het parkeren is voorzien bij de Beukenlaan met een veilige route naar het bos) en een nieuwe parkeerplaats bij de ingang aan de Rustenburgerweg.
5. De compensatiepercelen grenzend aan de Waarderhout zijn door de gemeente ingericht en worden binnenkort overgedragen aan Staatsbosbeheer. Het perceel in de Smuigelpolder wacht voor de aanleg op een akkoord met de provincie.
6. Het project van het Hoogheemraadschap om de oevers rond de Waarderhout natuurvriendelijk in te richten is afgerond. Met de nieuwe inrichting is de verwachting dat zowel de waterkwaliteit in het bos als de ecologische waarde van het hele bos zal toenemen
7. Bij de aanleg van de Oosttangent bleek dat er asfaltgranulaat over was. Staatsbosbeheer heeft dit restant overgenomen en de aannemer heeft hiermee de semi verharde wandelpaden opgeknapt.
8. De hondenzonering in het bos heeft bij de invoering tot veel commotie geleid, tot en met vernielingen in het bos aan toe. De situatie is nu rustig. Staatsbosbeheer heeft ook veel positieve reactie op de zonering ontvangen. In totaal zijn er nog maar 4 proces verbalen uitgeschreven.
9. Het speelbos is gerealiseerd en wordt veel gebruikt. De IVN heeft daar veel werk verzet. De scholen uit de omgeving maken er ook gebruik van. Er zijn zelfs Buiten Schoolse Opvang organisaties uit Alkmaar die van het speelbos gebruik maken.
10. Door het gewijzigd rijksbeleid op natuur en recreatie is goed nagedacht over de toekomst van de Waarderhout. Waar mogelijk is gekozen voor eenvoudigere en vaak goedkopere oplossingen, zonder dat de kwaliteit van het bos in recreatief en ecologisch opzicht is aangetast.
11. In de uitvoering van het project heeft Staatsbosbeheer steeds contact gezocht met andere partijen. Voorbeelden hiervan zijn: het Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier, de afdeling wijkbeheer Gemeente Heerhugowaard, het IVN, de Familieschool, Trinitas College - locatie Han Fortmann, Ingenieursbureau Witteveen & Bos, partijen betrokken bij de realisatie van de Oosttangent, adviesbureau Multimarketeers, et cetera. De samenwerking tussen Staatsbosbeheer en de gemeente Heerhugowaard wordt landelijk wel gezien als een goed voorbeeld van vernieuwend groenbeleid.
12. De gemeente en Staatsbosbeheer hebben gezamenlijk een strategie opgezet om de gevolgen van de landelijke bezuinigingen op natuur en recreatie voor de Waarderhout op te vangen. Door niet vanuit de traditionele rolverdeling te handelen, maar gezamenlijk na te denken hoe op de ingrijpende (rol-) verandering gereageerd kan worden is maatschappelijk draagvlak voor plannen ontstaan. Deze werkwijze is de Modulaire transitie genoemd. De samenwerking wordt landelijk gezien als een goed voorbeeld van nieuwe samenwerking in natuur en recreatie.

Financiën

Voor de make-over van de Waarderhout was € 272.727 beschikbaar. Tot nu toe is hiervan € 87.392 uitgegeven. De bijdrage in natura van Vrienden van de Waarderhout is van onschatbare waarde.

Vervolg

De conclusie is dat de samenwerking tussen Staatsbosbeheer en de gemeente veel opgeleverd heeft. Zowel voor het Waarderhout zelf, maar ook voor beide organisaties. Ook de samenwerking met het IVN – en de inzet van vele vrijwilligers - is heel belangrijk geweest. Zonder deze partner zou het behaalde resultaat niet gerealiseerd zijn. Staatsbosbeheer en de gemeente stellen verlening van de samenwerkingsovereenkomst voor. De participatiegroep was door omstandigheden in 2015 niet actief. In het najaar van 2015 is de participatiegroep met een nieuwe start begonnen. De participatiegroep is voorstander van het voortzetten van de samenwerking(sovereenkomst).

Nog te behalen doelen

Bezoekers

De inspanningen hebben er toe geleid dat er een verschuiving van bezoekers al zichtbaar is. De wijziging in bezoekersprofiel gaat niet snel, maar wel onmiskenbaar. Het aantal kinderen dat het bos bezoekt is duidelijk toegenomen. Mede daardoor is het aandeel van de groep bezoekers met honden verhoudingsgewijs afgenomen. Natuurliefhebbers die het bos bezoeken is stabiel. Het aantal bezoekers dat komt voor meer sportieve activiteiten is nog niet echt toegenomen. Met campagnes en zichtbare resultaten de Waarderhout de recreatieve mogelijkheden positief in het nieuws brengen.

Waterplan

Het natuurvriendelijk inrichten van de oevers rond het bos is onderdeel van een plan om de water kwaliteit in en rond het bos te verbeteren. In het bos zijn ook aanpassingen nodig, zoals in het 'Inrichtingsadvies watersysteem Waarderhout' staat. Dit deel van het plan is nog niet uitgevoerd. De noodzakelijke investering hiervoor past binnen het projectbudget, maar de jaarlijkse beheerkosten passen niet meer in het door bezuinigingen verlaagde exploitatiebudget. Gezamenlijk zoeken naar mogelijkheden voor kosten verlaging en inkomstenverhoging.

Organisatie

Vanuit de participatiegroep is een enthousiaste IVN werkgroep opgestaan. De werkgroep heeft een grote rol gespeeld bij de ideevorming en uitvoering van het speelbos. Ook verzorgde de werkgroep natuurwerk activiteiten en rondleidingen in het bos. Een aantal zeer actieve werkgroep leden hebben om gezondheidsredenen moeten afhaken, waardoor er tijdelijk geen coördinatie van de werkgroep beschikbaar was. In het najaar van 2015 is een doorstart gemaakt. De Participatiegroep is voorstander van het voortzetten van de samenwerking tussen Staatsbosbeheer en de Gemeente.

Draagvlak

Om het (ook financiële)draagvlak voor het bos te vergroten is een betere zichtbaarheid, zowel letterlijk als figuurlijk, noodzakelijk. In het fondswerving en communicatieplan 'De waardevolle Waarderhout' zijn verschillende mogelijkheden in beeld gebracht. De uitvoering van dit plan is wel gestart, maar door (oa personele) omstandigheden nog niet volledig in uitvoering gekomen.

Verlenging

De samenwerking wordt door Staatsbosbeheer en de gemeente positief gewaardeerd. Er zijn voldoende resultaten geboekt om tevreden te zijn. Beide organisaties hebben tegelijkertijd het gevoel dat de beoogde doelstelling nog niet volledig gerealiseerd is. Alle maatschappelijke potentie om op de een of andere manier bij te dragen aan de Waarderhout als recreatief Stadsbos is nog niet aangeboord. Voorgesteld wordt om de samenwerking te verlengen. De participatiegroep Waarderhout is voorstander van het voortzetten van de samenwerking(sovereenkomst).

20 januari 2016.